

Jan Zorec

Trboveljski odred smrti

Opomba: Vse dogajanje v zgodbi je izmišljeno, je plod domišljije in se v resnici seveda ni zgodilo. Vsa imena so izmišljena, morebitna misel, da gre za realne ljudi, bi bila čisto zavajanje in podtikanje. »Trboveljski« je zgolj pridevnik, ki povezuje te osebe v literarni geografiji. Vojska ali vojaške vaje so ravno tako izmišljeno dogajanje, ki nima zveze z resničnostjo. Vsaka misel na kaj drugega bi bila grobo zavajanje in vznemirjanje publike!!!

Avtor

* * *

20. september, ves dan sem mislil na smrt, medtem ko sem živel naprej. Danes smo imeli DOBER pogreb, pogreb štirih ljudi. Prefukali so moje štiri prijatelje. Desetdnevni marš je končan, mat kurba! Čim sem včeraj zvečer prišel domov, v bajto, sem zabrisal vojaške cunje v smeti. Marš na vaje, mulc zmešan! Marš po prelepih gozdovih in prelepem blatu te prelepe doline. Ves teden je deževalo, mater. Žena mi je skuhala žgance brez soli, pa sem ji dal eno po gobcu. Si bo zapomnila za drugič. Nato sem odšel v krčmo, a ko sem prišel not, nikjer nikogar, le natakar se je majal za šankom. Ni bilo Gune, ni bilo več Poze, pa Toneta in Zokija.

Spomnil sem se: 20. september je bil, dan, ko smo jih zagreblili na britofu. Ves dan sem stal v življenju, a v meni je bila SMRT!

*

Tam ob gomili sem stal kot idiot, rahel dež mi je polzel po nosu, župnik pa je govoril, lepo govoril o mojih prijateljih. Štiri lesene krste so stale na tleh, ena zraven druge. Predstavljal sem si, kako je v notranjosti. Saj so jih sfrizirali in našminkali, ampak luknja v glavi ostane. Morda sem si za hip zaželel, da bi bilo pet krst. Ja. BIL SEM PETI!

Ko sem se zjutraj pogledal v zrcalo, sem imel zares izmučen obraz. Stal sem in gledal. Na senceh sem opazil prvi sivi las. Vedel sem, zakaj!

Tako nedolžno je štrlel iz glave. Potipal sem, če jo še imam. Da, bila je tu, na pravem mestu, brez luknje.

1. Pogreb

»...in Gospod jih bo sprejel v svoje naročje. Danes odhajajo štirje sinovi naše rodne grude, častitljivi ljudje, dobri očetje in ljubeči možje. Naj jim bo lahka zemlja in lepa pot v nebeško kraljestvo. Dragi krajanj, večno jih bomo obdržali v lepem spominu!

Poza T., dober sin slovenske grude si bil, v triindvajsetem letu življenja te je Gospod poklical k sebi. Žalujoci: žena Rezka in sin Vladislav ter ostalo sorodstvo. Mir tvoji duši.

Guna T., tvoje misli in načrti ne bodo ostali neuresničeni. Izrekamo sožalje ženi Mileni in drugemu sorodstvu. Preminil si v sedemindvajsetem letu. Pokoj tvoji duši!

Zoki T., bil si malce nagajiv, a dobrega srca. Bodi ti lahka zemlja, Gospod odpušča skesancem. Žena Jaki, hčerka Simona, ostali so priloženi!

Tone T., od starih ljudi imamo malo koristi, ta življenjska nit te je vodila šestindvajset let in zdaj, ko tih in nem ležiš pred nami, imamo solzne oči. Solze se mešajo s kapljicami dežja, ki jih nam je poslal Gospod, znak, da tudi on joče. Pogumno si se upiral skušnjavam, mi krajanj te bomo pogrešali, največjo izgubo pa je utrpela Katarina, ljubljena žena. Bila sta poročena komaj mesec dni. V nebeškem pašniku boš lahko izpolnil vse svoje želje in hrepenenja. Mir s tabo! Amen!«

Župnik iz naše fare je utihnil, ozrl se je v nebo, kot bi s pogledom spremljal duše štirih ljudi, opazoval, kako se modrikaste meglice vijejo proti Njemu. Iz hlačnega žepa sem potegnil stekleničko žganja in srknil, pravzaprav sem naredil kar dober požirek. Odleglo mi je, mat kurba, moral bi biti peti.

Slišal sem, kako nadaljuje: »Janez T., pojma nimam, zakaj ti je Bog prizanesel, isti jebiveter si kot ostali štirje, žene si bodo oddahnile, v gostilnah bo mir; bili ste alkoholiki, propalice in, mat kurba, sploh vas ni škoda!«

Potegnil sem še požirek, medtem ko se je župnik križal in so pogrebci počasi polagali krste v izkopane jame, nikamor se jim ni mudilo, vedeli so, da jih bo pijača počakala. Vsi štirje so bili noter in jaz sem prekleto dobro vedel, da ne bodo nikamor odšli. Sprehajali se bodo le po jezikih krajanov, prijateljev in le nekaj src bo iskreno krvavelo. Take reči se hitro pozabijo.

Šele po tretjem požirku sem se zavedel, da spremljam pogreb svojih prijateljev, jaz, Janez T., živ in zdrav, in vse, kar mi je tistega septembra ostalo, je bil spomin! En zajeban spomin na dogodek, ki se je moral zgoditi! Moral pravim zato, ker so nas leta in leta rinili v to, zastrupljali

so naše novorojenčke, jih silili, da sprejemajo laži in stvari, v katere niso mogli verjeti.

Potem sem pomislil, koliko pogrebov imajo na svetu isti hip, koliko pokvarjenih in ničvrednih ljudi postaja v tem trenutku obdanih s svetniškim sijem!

A na drugem koncu rodne grude se je odvijal še en pogreb: pokopavali so mlado žensko, ki se je dan poprej omožila s simpatičnim mladcem iz iste vasi, to so vsi veselo zalivali s šmarnico. Potem je prišla tja tolpa norcev, razbijačev, pijanih smrduhov v sivozelénih uniformah s pravo municijo in speljala pravcati masaker nad lepimi neoboroženimi civilisti!

Vendar me pri tem pogrebu ni bilo zraven. Bil sem peti!

2. Marš

Ko sem dobil poziv, sem pizdil pol ure. Naj mi že dajo mir s tem sranjem. Če bo vojna, bomo tako vsi bežali na varno. Vaje, komu se da zgubljeni čas s tem. Mati je podpisala zame, da sem jo nahrulil zaradi tega. Nimaš kaj za podpisovat, mat kurba! Zgubljen čas, ure v službi, manj »colnge«, samo sranje. Mi pa se igramo neko pofukano armado. Ne me zajebavat.

Življenje je že brez tega težko. Zjutraj na šiht v jamo, da ti podgane lezejo po znojnem vratu, smrad, plini, tisto mleko požreš, da ti je potem slabo, prah ti leze pod kožo in v možgane. Potem je konec šihta in se odpelješ s smrdljivim avtobusom do doma, kjer te čaka tečen smrkavec ali pa smrklja. Žena ima menstruacijo in ne ve, kaj jo bolj boli, glava ali pička! Ne preostane ti drugega, kot da greš v gostilno in ga dober »dronkneš«, se pribiješ za šank in piješ. Še sreča, če se zgodi kak dober pretep, drugače pa je dolgočasno.

Tisti dan, ko sem dobil poziv za vaje, me je tam čakal Zoki, pa Guna in vsi ostali. Dobili so poziv. Dober razlog, da se ga zatolčeš. Najprej smo sklenili, da sploh ne gremo, a so nas ovaduhi vsak dan nadlegovali in provocirali. Pička jim materina. Denarna kazen ali zapor do dveh mesecev. Tako, da smo le izbrskali iz smeti vojaške cunje in se našemili za maškarado.

Najbolj nor je bil Poza, imel je revolver, cal. 7,62. In metke. Rekel je, da bo nekemu oficirju poslal šus v glavo. Pili smo na take besede. A bile so le besede!

Remington in Westonn, na šest nabojev!

3. september, stali smo v vrsti strumno, malomarno oblečeni v uniforme, puške so nam visele ob boku, poslušali smo, kako je poročnik govoril bedarije. Poza se je zvijal od smeha v drugi vrsti. Govornik se je delal, kot da sam sebi verjame. Ja, sovražnik je bil pred nami, morali ga bomo pobiti. Do zadnjega. Naša vojska je vendar najhrabrejša pod soncem, ki nas je prekleto žgalo v tilnik. Na srečo smo imeli dovolj šnopsa za začetek. Marš se je začel, zasledovanje preteklosti, pogumno se bomo borili s sencami in osamelimi kmetijami, kjer ima sovražnik svoje oporišče!

Jutranja zora nas je pričakala še trezne, čeprav je bil Guna zadet še od prejšnjega večera. Visoko smo dvigovali noge, strumni koraki so poteptali pod sabo našo zmedeno individualnost, naše domove in vsakdanje težave. Zdaj smo bili le delček nepremagljive armade, oboroženi s slepimi naboji. Divji gozdovi so se dvigovali nad nami in fazani so preletavali krošnje. V znamenju Device!

»Škoda, da jih ne smemo streljat! Dobri bi bili za večerjo, tako bomo pa dobili tisti jebeni pasulj!« je rekel Zoki in s škornjem pohodil močerada.

»Mat kurba, si gnusen, Zoki! Pusti ubogega močerada.« Zoki je le pljunil na tla. »Tone, a ti ga žena še kaj serje s tistim pedrom?« je vprašal Guna. Bil je visok meter devetdeset in menili smo, da je verjetno najmočnejši med nami, a ni bilo dokazov za to. Bili smo že dolgo dobri prijatelji. Guna je pri svojih sedemindvajsetih letih bil že nekaj let poročen, delal je v rudniku kot fizikalec, izkop premoga, pil je in kadil, takšno življenje se mu je zdelo kar nekam domače. Kot vsem nam! Bili smo zapisani zastrupljeni dolini, kjer so na drevju rasli beli listi in so ribe po Savi plavale v mrtvem stanju. »Ne me jebat s tem!« je rekel Tone. Komaj mesec dni je bil poročen s Katarino, že je gledala okrog.

»Zakaj si se sploh moral oženiti s tako?« sem rekel.

Vodnik nas je priganjal, naj stopimo hitreje, sovražnik nas ne bo čakal.

»Mat kurba, kakšen idiot je tale, sploh mi ni jasno, če mi bežimo ali oni bežijo pred nami!« je rekel Zoki!

»A vidiš tu kakšno razliko?«

»Žal mi je, da nisem nesposoben za tole pizdarijo. Trapast sem bil, da sem služil vojsko!« je rekel Poza.

»Si prepričan, da nisi nesposoben?!«

»Ti bom gobec razbil, če ne utihneš!« Korakali smo dalje, prižgal sem si čik kljub prepovedi.

»Nič te ne sme presenetiti, pravijo, ampak ko dobim za tisto garanje devet milijončkov, me pa res preseneti, bolj razočara. Najraje bi jih direktorju stlačil v rit. Samo izkoriščajo nas, da bomo pocrkal revni kot cerkvene miši z rakom na pljučih.«

Zvečer smo postavili šotore, požrli večerjo, potem pa so jodlarji začeli svoj koncert. Kdor poje, ne misli slabo! Naprej zastava, naprej slava, naprej v borbo, da ne bo hudič, naprej veseli komunisti, naprej na marš, naprej, da nam ne odpelje zadnji vlak, naprej, da nam lastnih grobov ne napolnijo s tujimi mrličii!

*

7. september, vedno slabše živce imamo. Začelo je deževati, že cel dan nas moči, pogrezamo se v blato do jajc, napredovanje je otežkočeno, a se ne damo. Včeraj smo imeli strelske vaje. Tone je imel eno oko stekleno, a je zadel bolje od nas. Rojeni šicar!

Skoraj je prišlo do pretepa med vodnikom in Pozo, ki ga je že udaril v želodec, a smo ga mi umirili.

»Jebemti, če grem še kdaj na te vaje! Raje plačam tistim birokratom. Samo prehladil se bom, da bom potem v bolniški, pa veš, koliko ti odtrgajo od plače. Prekleti idioti, prekleta vojska butasta, tu me ne bojo več videli!« Poza je besnel in robantil celo uro.

»Poslušaj, a veš, da te za take besede lahko obsodijo?!« sem rekel. »Janez, a ti ni jasno, da sem samo izmišljena oseba v izmišljeni zgodbi, nič mi ne morejo! Saj si ti tudi! Rečem lahko, kar hočem, ne bom pa prenašal te kurbarije tule! Dosti imam! Grem kar domov.«

Pa ni šel domov. Zvečer smo pri nekem kmetu nabavili nekaj litrov sadjevca, da smo bili takoj boljše volje. Večer sedmega je bil naš zadnji večer na vajah. Rezervisti in nekaj ostalih je nadaljevalo z akcijo, mi pa smo naslednjega dne sklenili, naj vse skupaj kurc gleda. Naredili smo svinjarijo, ki je moje štiri prijatelje stala glavo, sam pa sem na srečo ostal živ. Da se bom lahko jutri spet spustil v jamo in opravljal družbeno koristno delo; ljudje se bodo namreč z mojim znojem greli! Res krasno!

*

Nihče od nas petih ni bil nikoli v partiji, ne tej in ne drugačni. Prepričani smo bili namreč, da v tako partijo, ki bi nas sprejela za svoje člane, nikdar ne bi vstopili. Bilo nam je pod častjo. Jaz sem več vreden od svojega ponosa. Telo – Duša in te pizdarije. Zvečer tega dne sem zaspal v vlažni in hladni vreči z neko grozno slutnjo v možganih, prebujal sem se zaradi mraza, vendar je moralo biti že proti jutru, ko sem sanjal nekaj zares bedastega:

Stal sem na skali, goli skali, spodaj je bučalo morje, kakih dvajset metrov globok prepad je bil, stal sem v sanjah na skali in v rokah držal napolnjen revolver. Dva metra od mene je sklonjen čepel neki oficir s spuščenicami hlačami, zgornji del uniforme je imel na sebi, videl sem ga le od zadaj, ni bilo glave in obraza, vendar sem dobro lahko videl našitke na ramenih; slonel je tam, ko je prišel mlad fant in ga posilil, odpel si

je šlic in nato spet zapel, oficir je bil negiben kot kip. Mladenič je stopil na rob prepada in z dveh metrov sem ga ustrelil v glavo, da je počasi padal v morje. Bil je zelo počasen posnetek, kot na filmu. Nato je pristopil drugi mladenič in ga prav tako posilil. Ustrelil sem ga, da je počasi padel v prepad. Nekaj se jih je zvrstilo na oficirju, nato sem se naveličal streljati mladeniče in sem poslal zadnjo kroglo v glavo oficirju. Tako sem mislil, a ko sem pogledal navzgor, sploh ni bilo glave, oficir brez glave, metek je moral potovati dalje. Spomnim se, bil sem besen, da nima glave in nisem imel več nabojev, pristopil sem k čudni kreaturi in zasmrdelo mi je po sadjevcu. Iz njegovega ovratnika je grozno zaudarjalo, želel sem ga vprašati, kje ima glavo, ko sem začutil curek, ki mi je stekel v grlo, kašljal sem in potem zagledal Pozo, kako stoji nad mano in mi v usta vliva sadjevec. »Sladko bujenje, dragi moj!« mi je rekel in se zarežal.

Skočil sem iz vreče in v glavi imel sanje, živo sem jih še nosil v sebi. »MARŠ SE NADALJUJE!« je zaklical Zoki in si oprtal nahrbtnik! Odšli smo v gozd, rdeča kapica prva, mi ostali za njo! TEGA DNE SMO NAŠLI SOVRAŽNIKA!

3. Poroka

Na tem mestu bi rad Avtor opomnil, naj bralci občutljivih želodcev nikarte ne berejo naprej, ampak takoj zabrišejo časopis v peč. Zunaj je mraz in zima, pričujoča zgodba pa se razrašča v svojem brezobzirnem realizmu, in tukaj ne moremo nič storiti! Fanta bi bilo treba takoj postaviti pred steno!

*

»...in Gospod vaju bo sprejel pod okrilje svoje neskončne milosti in dobrote. Naj vama bodo muke Jezusa Kristusa v večno opomeno v skupnem življenju. Dokler vaju smrt ne loči! Amen!

Angela Novak, vzameš za moža tega krepkega korenjaka iz naše fare, Ivana Novaka... Naj vama bo lahka pot v skupno življenje!«

V notranjosti te dolenjske cerkve je bilo prijetno toplo. Imeli so električne radiatorje. Božji namestnik je blagoslovil prisrčna mladoporočenca, ovčici, ki sta rahlo nemirno stali v prvi vrsti in imeli na razpologo samo dvojce: da ali ne in še mogoče – ne vem! Ministrant je pridno pobiral prispevke vernikov, ki so sicer neradi odpirali svoje denarnice. Bilo jima je prvič v življenju, vsekakor pa zadnjič. Ja, večno ju bom obdržal v lepem spominu. Sicer pa, mat kurba, sploh ju ni škoda!

Spomnim se, da sem takrat pomislil, čeravno že dokaj okajen, da sta ženin in nevesta sila praktične nature: sploh ne bo treba spreminjati priimkov.

Stali smo tam kot neke zajebane kreature, pet uniformirancev v prijetno božji hiši. Sorodniki so nas čudno gledali, a si nihče ni upal kaj izustiti. Guna jim je kazal jezik, ni lepo, ampak pomaga. Ceremoniala zaradi nas seveda niso smeli prekiniti, moralo je vse potekati po vnaprej pripravljenem scenariju in tradiciji. Bili smo v zadnji vrsti, a sem vseeno dobro videl nevesto: imela je dolgo belo obleko in velo prek glave, pod tem sem slutil dobro telo, dolge noge in privlačno rit. Stopil bi mi, če ne bi bil pijan.

»Vidiš, to mi manjka, takšni občutki!« je rekel Zoki.

»A se ti nisi oženil v cerkvi?«

»Mat kurba, tak antikrist, saj še pri birmi ni bil!«

»Ampak nevesta je pa dobra pička, a ne!« Gunatu so se zasvetile oči in na robove ustnic mu je stekla slina.

»A ne vidiš, da so jo ravnokar oddali!«

»Bi lahko imeli malo spoštovanja, prosim, saj niste več v partizanih!« Ceremonija se je začela nekaj premikati, ni nas preveč zanimalo, gledali smo nevesto kot seksualni objekt, čeprav je bilo malo respekta pred vso to belino in nedolžnostjo.

»Po moje je tale še nedolžna, kaj misliš, tu so taki običaji!«

»A boš sam preveril?!«

»Aha, trenutki v ljubezni, kar mravljinca me spreletavajo!«

»Prej bi rekel, da so termiti!«

Nato so prisotni zapeli eno lepo nabožno, Poza se je nekaj trudil zraven, da je zavijal kot kojot v preriji, sploh ni imel posluha. Kmalu smo se naveličali in odšli na zrak, septembrsko listje nam je padalo pred noge, s škornji smo ga teptali v razmočeno blato.

Tega jutra smo dezertirali z vojaških vaj, samozavestni in pijani smo se znašli nekje na robu naše male domovine. Sicer pa ni važna velikost! Puške smo zagnali v prvi potok, le Poza je imel svoj revolver, nabit do zadnjega metka.

Ker je bila sobota, so bile vaške poti bolj prazne, v teh krajih ne srečaš dosti južnjakov, drugače kot v mestih. Nihče nas ni oviral, le neki mulec, ki smo ga srečali med potjo, je vprašal Zokija: »Gospod, a ste vi vojaki?« »Ja,« je rekel Zoki. »Zakaj pa potem nimate pušk?« Smrkavec je bil malo preveč radoveden. »Pravkar smo dobili vojno!« je rekel Zoki. »Jaz pa imam puško, samo ni ta prava!« je povedal mali.

Potem smo našli neko domačo gostilno in se najedli, nato začeli piti. Šmarnico smo kmalu zamenjali s šnopsom, ki nam je še najbolj prijel. Popoldne smo se zavlekli na senik in malo oddremali. Kot sem spoznal kasneje, se sploh nismo oddaljili od tistega kraja, ves čas smo se praktično vrteli v krogu, kot vse življenje.

Na večer smo se prebudili, rahel glavobol nas ni oviral, da ne bi odprli nove steklenice žganja. Srkali smo preudarno in poznavalsko. »Četa, gremo naprej! Mogoče je kje kakšen ples, ob sobotah zvečer zna biti živo na vasi!« je predlagal Poza.

»Kaj misliš, da smo četniki ali četica petih dezertarjev!«

Čez petnajst minut smo v polni opravi stali pred osvetljeno gostilno in vedeli smo, da se bomo tega dne dobro zabavali. Guna je odrinil vrata in stopil v notranjost. Nikoli ni prišel živ ven! Odnegli so ga z luknjo v možganih.

*

V zadnji sobi gostilne smo naleteli na znan obraz: Angela Novak, po novem Novak, je proslavljala svojo poroko z vsemi ostalimi. Takoj sem začutil, da bo pizdarija.

Malo smo postali pri šanku in oči so se nam bliskale kot lačnim volkovom, lačnim Angele neveste, ki je nič hudega sluteč živela prvi dan svojega novega rojstva. Ja, eni se rodijo in takoj že umrejo. Res škoda za rodnost.

Oni štirje so bili namreč prepričani, da so našli sovražnika, ki smo ga zastoj preganjali. Sovražnik je bil v obliki njihovih frustracij, travm, neizživetosti in v bistvu nesreče, nekega imaginarnega, objektivnega zasavskega življenja. Vseh prevar in laži, življenja, ki jim je nudilo le boj za preživetje, boj za penzijo in starost. Oni štirje, sem rekel. Bil sem vendar peti in upravičeno se lahko vprašate, od kod zdaj distanca, si umivam roke ali kaj! Se želim rešiti svinjske odgovornosti. Odgovornost res lahko ubija.

Edina razlika je v tem, da sem jaz preživel, ušel v bistvenem trenutku, šlo je za hitrost in nič drugega, in čeprav knap kot oni, sem v rudniku delal eno nadstropje više od njih! Edina razlika je ta, da tole pišem jaz! Vsak bi povedal svojo verzijo.

Zdaj pa vam bom zavrtel prizor masakra v gostilni kot na filmu, vse boste imeli evidentno pred očmi, in če bo komu slabo, naj se kar lepo izbruha, prosim! Zelo pomaga. In naj se zatem vpraša, če je popolnoma zadovoljen s svojim življenjem. Če bo odgovor pritrdilen, naj se podvrže detektorju laži!

*

Smo v sedanjem času! Sobota zvečer, 16. september! Alkohol nam kroži po glavah, željno opazujemo nevesto, ko pleše z novopečenim možem. Tesno se privija ob njegova stegna, kot voljna žrebica oddaja in širi vonj po telesu. Vonj po polteni spolnosti. »Mat kurba, me rajca, čisto trdega že imam!« reče Zoki.

»Potem le nisi impotenten!«

Mize so bogato napolnjene z dobrotami, prilegel bi se mi kakšen zrezek. Stojimo tam in gledamo, opazujemo in čakamo!

Čakamo! Umazane uniforme nas delajo nevarne, v očeh drugih smo prekleto nevarni, v svojih očeh smo izgubljeni, smo na robu strasti,

nizkotno smo brezobzirni in samozavest je laž. Želje niso laž. Naslanjamo se na šank in opazujemo.

Nevesta se odmakne od plesalca in gre počasi k mizi. Poza je ves znojen, ko opazuje njen hod, boke, kako migajo v ritmu.

Natakar nas zelo sumljivo gleda, gre nekam zadaj in ga ni deset minut. Imam slab občutek, postaja mi slabo. Ni več dileme, vsi vemo, kaj si želimo. Glasba glasno igra poskočne valčke in polke. V nekem trenutku nevesta vstane izza mize in gre proti izhodu, verjetno na WC. Ni več trezna. Res gre tja. Guna odide za njo. Pet minut kasneje slišim klice na pomoč in krike iz stranišča. Nekaj nas zleti tja, vidim Guno s štrlečim kurcem, kako nabija nevesto od zadaj. Pritečejo mož in sorodniki, pride do prerivanja, takrat pa Poza izvleče revolver in udari z njim moža v glavo, ki se krvav zgrudi na poscana tla. Nevesti za hip vidim obraz, krvavi iz nosu. Guna prekine aktivnost. Zoki in jaz zgrabiva nevesto in jo neseva v zadnjo sobo, jo položiva na tisto hrano in kozarce, ki se razletijo po tleh. Kos stekla se Angeli zapiči v hrbet, da glasno zakriči. Poza maha s pištolo, ljudje si ne upajo približati. Zoki si odpne šlic in nevesto posili na mizi, ona stoka in joče, solze se ji zmešajo s krvjo iz nosu in pod očmi ima siv madež. Hitro mu pride. Jaz sem na vrsti. Ko jo posiljujem, občutim neko čudno naklonjenost do ženske, ki je nemočna, čutim, da mi ne gre le za spraznitev, ampak za nekaj povsem drugega. Pomislim, da je škoda, da so take okoliščine. Prekletu naključje, naglas zakolnem. Čas je brezpredmeten, ne zaznavamo ga več, vsi smo smrdljivi in pijani dezertjerji, Angela doživlja šok za šokom.

Poza ustrela nekoga v trebuh, da se pokaže drobovje. Človek skuša z rokama preprečiti smrt.

Začutim simpatijo do Satana, pomislim, kje je pravzaprav razlika. Nato gledam obraz neveste, pogledam v mednožje, kjer je dosti krvi. Poza drži v šahu neoborožene svate. Pomislim na čas! Kaj mi zdaj pomeni čas. Potem se izlijem v njeno notranjost.

Poza je na vrsti, vrže revolver Zokiju. Pojavi se natakar z dvocevko v roki, šibrovko za fazane. Zoki ga zadene v roko. Vlada splošna zmeda in prerivanje, nekateri zbežijo ven, drugi nas nemo gledajo in imajo blede obraze.

Tone si odpne že pas, ko neki mladenič bliskovito skoči na Zokija in ga prime za roko, Tone je že skoraj v nevesti, mladenič zvija Zokiju roko, revolver se sproži in preluknja Angeli prostor med očmi. Ta le omahne, takoj je mrtva.

Takrat na vratih zagledam druge vojake; z belimi pasovi in oboroženi do zob stojijo in ocenjujejo položaj. Vojaška policija, takoj mi je jasno, zaletim se proti oknu, skočim skozi steklo, ki se hrupno lomi. Bežim proti gozdu, bežim med hišami, neki pes me ugrizne v nogo, a bežim naprej. Ne smejo me uloviti!

Iz gostilne slišim strele in lahko si predstavljam: prvi šus je dobil

Zoki, nato Tone, ki ga je pravkar izvlekel iz trupla neveste, in ker so morali biti dosledni, so pobili še Guno in Pozo.

Štiri trupla so položili eno poleg drugega, mrtvo nevesto pa na drugi konec. Opravili so koristno delo.

Čas se začne spet premikati!

*

Bežal sem kako uro, nato sem se ustavil in izvlekel iz zadnjega žepa stekleničko z žganjem. Na dušek sem jo spraznil, odleglo mi je! Vedel sem, da sem premagal sovražnika!

Ko sem se po dveh dneh vrnil in rojstni kraj, so me že čakali, me vklenili v lisice in nekdo mi je za zabavo porinil roko v želodec.

Epilog

20. september, proti večeru! V meni je mir, storjeno je!

Jutri me bo zaslišal preiskovalni sodnik. Obsodili me bodo posilstva in dezerterstva z vojaških vaj. Dve leti bom prebil v arestu, nato bom spet opravljal koristno delo. Ventil se je moral odpreti. Ja, ljudje se bodo greli z mojim znojem. Žena je rekla, da sem gnusen in grozen, da se bo takoj ločila od mene, pobrala bo malega in odšla! Pa bi v teh trenutkih potreboval nekoga, ki bi me razumel. Sicer pa se položaj hitro spreminja, morda bom po letu dni zunaj. Ne vem, če me bodo sprejeli nazaj v rudnik. Gospod odpušča skesancem, je danes na pogrebu rekel župnik. Samo, se res kesam? Ni to le videz, farsa, ki pomaga preživeti!

Prej na pogrebu mojih štirih prijateljev so me močno stražili, za hrbtom sta mi stala dva agenta, s pripravljenim revolverjem. Nisem želel zbežati, nikdar več si ne bom tega želel. In kam bi lahko zbežal, v Mehiko mogoče? Pripravljen sem plačati za storjeno, pravzaprav mi to ničesar ne pomeni. Ni razlike, ne občutim nobene krivde ali trpljenja. Morda se bom kasneje izučil kakega koristnega poklica, z osnovno šolo je hudič danes. Se izobraževal, hodil na večerne tečaje in se naučil tujih jezikov. Ja, kar lepa prihodnost me čaka. Ves dan že živim, vzem sem si to možnost, da lahko živim naprej, v meni pa so štirje mrtvi prijatelji. Mar je za prijatelje sploh pomembno, če so živi ali mrtvi? Ne občutijo razlike. Čutijo le še neznosno vročino in smrad, ki prihaja iz gnusnih loncev, v katerih kuhajo žive ljudi, in na vsakem loncu je napis: SOCIALIZEM – ZA LEPŠO BODOČNOST!

Ljubljana, oktober 89